

افسانه‌ها و قصه‌های کهن برای کودکان نپالی

سی ام باندو*

شایق قندهاری

معماها، لطیفه‌ها، قصه‌های حیوانات، افسانه‌های تاریخی، اسطوره‌های مربوط به عالم خلقت و داستان‌های مرتبط با رویدادهای شاخص هر ناحیه، به آموزش‌های لازم دست یافته‌اند و از دانش و معلومات بسیار بالایی برخوردار هستند.

در واقع، نشر آثار به زبان‌های نپالی و نیواری، در ابتدای قرن بیستم آغاز شد؛ زمانی که آموزش و پژوهش، به طور رسمی، از زبان‌های مادری و بوسی برای آموزش استفاده کرد. در همان زمان نیز کمود مطلب و مواد مناسب و شایسته برای مطالعه کودکان در حقیقت، کاتماندو، در طول قرن‌های متتمادی، برخاسته شدند.

آشکار و محسوس گردید.

در زمینه نشر کتاب کودک و نوجوان، «راجا جایا پریسوی پهادر سخن»^۱، یکی از پیشگامان محسوب می‌شود. در تاریخ ادبیات کودک نپال، کتاب او به نام «دانش کودک» (چاپ ۹۰) نخستین اثر به حساب پیازایند. پس از ظهور صنعت چاپ در قرن نوزدهم، کتاب‌هایی که به زبان نپالی نوشته شده بود، در ترجمه خود از «افسانه‌های ایزوپ»^۲ را چاپ کرد. در سال ۱۹۱۳، دولت نپال، انجمن ناشرانی را تشکیل داد که این انجمن، به چاپ و نشر کتاب‌های خواندنی و کتاب‌های درسی و آموزشی اقدام کرد. این انجمن تا سال ۱۹۴۰، توانست کتاب‌های آموزشی و درسی بزرگ‌سالان، پاسخ گفتند و به نشر آثار داستانی بزرگ‌سالان روى آوردن و بین شکل، داستان‌های با نشر کتاب‌های زبان نپالی، در کشور هند جبران شد. زمانی که کشور نپال، در سال ۱۹۵۱، به حکومت دموکراتیک دست یافت، ناشران این کشور، کتاب‌های خود را توسعه و تنوع بخشنیدند و انواع کتاب‌های آموزش الفه، کتاب‌های قرائت و کتاب‌های درسی مقدماتی را منتشر ساختند. در اواسط دهه ۱۹۸۰، وزارت آموزش و پژوهش کشور، آثار دیگری منتشر کرد که این اقدام، در راستای حمایت و ارائه متون خواندنی مناسب و موردنیاز کودکان و نوجوانان بود

کودکان در کشور نپال، بسیار پیشرفته و توسعه یافته است.

با وجود این که تا اواسط قرن بیستم، تنها در حدود دو درصد از مردم نپال تحصیل کرده و اهل مطالعه بودند، اما این کشور، از قرن‌ها پیش، دارای فرهنگ و سنت مکتوب بوده است. این امر، از نوشته‌ها و کتبیه‌های قریبی و کهن مشهود است. قدیمی‌ترین نوشته‌ها و مدارک، مربوط به کتبیه‌های ملی است که از دوران حکومت خاندان «خاشا»، از قرن سیزدهم و چهاردهم میلادی، برخاسته است. در این شرایط بسیار ناهمگن، فرهنگ و روایات شفاهی زبان‌های

در سال ۱۷۶۸ میلادی، کشور نپال، با بیش از پنجاه ایالت و امارت، به صورتی متعدد و یکپارچه،

شكل جدیدی به خود گرفت. به دلیل موقعیت جغرافیایی کشور نپال که بسیار غنی و متنوع استه

فرهنگ‌ها و آداب و رسوم مختلفی با هم درآمیخته‌اند

که در این خصوص می‌توان به همزیستی نژادهای

مغولی و اریایی، در کنار فرهنگ و باورهای بودایی و

هندي اشاره کرد. این تنوع و گوناگونی باورهای

فرهنگ‌ها و آداب و رسوم به طور طبیعی، بر مردمان

بومی این منطقه تأثیر گذاشته است. در این شرایط

بسیار ناهمگن، فرهنگ و روایات شفاهی زبان‌های

۷۶

بومی، علیرغم مجاورت زبان «بتی» و «کویش‌های

مختلف آن در شمال و نیز باوجود زبان‌های هندو -

آریایی، مثل «مایشیلی»، «آوادی» و «کومونی»^۳ در

منطقه جنوب و غرب، همچنان برقرار و زنده‌اند.

مردم کشور نپال، به بیش از هفتاد زبان سخن

می‌گویند که می‌توان به زبان‌های هندی - اروپایی،

تبتی، برمدایی، اتریشی - آسیایی ... اشاره کرد.

زبان نپالی که در مجموعه زبان‌های هندی -

اروپایی جای می‌گیرد، زبان مادری بیش از نیمی از

جمیعت کشور نپال را تشکیل می‌دهد و برای بقیه

مردم این کشور، زبان نپالی، زبان دوم آن‌ها محسوب

می‌شود. این زبان که به واسطه گویش‌های

سانسکریت و «پراکریت»^۴ شکل گرفته، یکی از

زبان‌های اصلی مردم شمال هند و جنوب بوتان را

تشکیل می‌دهد. (نیواری)^۵ که زبان مخصوص منطقه

«کاتماندو»، واقع در نپال است، به مجموعه زبان‌های

تبتی - برمدایی تعلق دارد. مردمی که به زبان‌های

نپالی و نیواری صحبت می‌کنند، فرهنگ‌های غنی

شفاهی خود را حفظ کرده‌اند و برای کودکان و نوجوانان

خود، آثار نو و بدیعی آفریده‌اند؛ به طوری که ادبیات

کتاب‌های نوآموز خواندنی؛ راهگشای نشر کودک و نوجوان

مناطق و نواحی مختلف کشور نپال، از نظر

افسانه و روایت، بسیار غنی است و کودکان هر

ناحیه، از طریق ترانه‌ها، آوازها، شعرهای کودکانه،

کودکان چندان مناسب نیستند، اهمیت زیادی در زمینه داستان‌نویسی و قصه‌گویی دارند.

۵ آداب و رسوم کلاسیک: قصه‌های سانسکریت هندی

عادت به حفظ کردن افسانه‌ها و قصه‌های حیوانات، جزو سنت‌ها و رسومی است که از زمان‌های بسیار دور، برخا مانده است. در واقع، آثار کلاسیک سانسکریت و قصه‌های حمامی قرون وسطی که در فاصله سال‌های ۱۹۷۰-۱۹۷۱، یکی از نشریات پژوهشی، به نام «فرهنگ عامیانه ما» در چهار شماره قصه‌های عامیانه و مردمی نپال را منتشر کرد. این مجموعه چهار جلدی، منبع بسیار مناسبی برای قصه‌نویسان، نویسندهای کتاب‌های درسی و کمک درسی و همچنین، نویسندهای کودکان را تشکیل می‌دهد. همان‌طور که داستان‌های عربی و قصدهای و حکایت‌های ایرانی هم بازخوانی و قصه‌گویی والدین، به مرور جزو قصه‌های عامیانه کودکان این کشور گشت.

گفته می‌شود که قصه‌های مردمی اصل «گوندایا»^{۳۳} که خود ساکن کشمیر بود و قصه‌ها را در فاصله سال‌های ۴۰۰-۷۰۰ قبل از میلاد مسیح نوشته هم اینک از دست رفته است. اما خوشبختانه پیش از این که نسخه اصلی آثار وی از بین برود، کسی از آنها را به زبان سانسکریت ترجمه کرد و بدین ترتیب «بودا سوامی»^{۳۴} اهل نپال نیز آنها را به زبان سانسکریت و تحت عنوان «مجموعه‌ای از بهترین قصه‌های منظوم» بازنویسی کرد.

در حقیقت، مجموعه افسانه‌های سانسکریت مثل پنجه تنتره، هیتوپادش^{۳۵} و ... به زبان‌های نپالی و نیواری ترجمه شده و به طور وسیعی، در محافل ادبی دست به دست چرخیده است.

در سال ۱۹۳۹، «هیتوپادش» با ترجمة «میترا

سوندار مالا»^{۳۶}، برای کودکان منتشر شد. به علاوه

گزیده‌ای از قصه‌های پنجه تنتره، هیتوپادش و ...

توسط نویسنده‌گانی چون «امش بیلکال»^{۳۷} و «کالپانا

نشر مجموعه‌های از قصه‌های عامیانه منجر شد.

بعدها برخی از گردآورندگان آثار، تمام سعی و تلاش خود را وقف جمع‌آوری تمام افسانه‌ها و قصه‌های عامیانه منطقه خاصی کردند. به عنوان مثال، «الایت یونگ سیپاتی»^{۳۸}، افسانه‌ها و اسطوره‌های ناحیه کاتماندو، «پاسانگ گوپارما»^{۳۹}، افسانه‌های شرق پیال، «یمان سنج چمیونگ»^{۴۰} و «شیوا کومار شرسا»^{۴۱}، افسانه‌های عامیانه منطقه «کرات» را جمع‌آوری کرد.

در یکی از نشریات سال‌های ۱۹۷۰-۱۹۷۱، به نام «فرهنگ عامیانه ما» در چهار شماره قصه‌های عامیانه و مردمی نپال را منتشر کرد. این مجموعه چهار جلدی، منبع بسیار مناسبی برای قصه‌نویسان، نویسندهای کتاب‌های درسی و کمک درسی و همچنین، نویسندهای کودکان را شمار می‌آید.

همچنین، مجموعه‌ای از قصه‌های عامیانه نپال،

به زبان انگلیسی نیز منتشر شده است. در کتاب «افسانه‌ها و حکایت‌های نپال»^{۴۲} که در سال ۱۹۷۸ چاپ شده، «کسار لال»^{۴۳}، حکایت‌ها و قصه‌هایی درباره بنیان‌گذاران و حاکمان منطقه کاتماندو، داستان‌های درباره غول‌ها و دیوها و افسانه‌هایی درباره معبدها و سرچشمه‌های آب‌ها و دریاچه‌ها گردآوری کرده است.

«کارنا ساکیا»^{۴۴} و «لیندا گنیسیس»^{۴۵}، در «قصه‌های کاتماندو؛ قصه‌های مردمی از قلمرو هیمالیای نپال»^{۴۶} (چاپ ۱۹۸۰)، مجموعه شصت و یک داستان را به دو گروه تقسیم‌بندی کرده‌اند. این داستان‌ها، آداب و سنت تاریخی و قهرمان‌های تاریخی و قصه‌های مربوط به حیوانات، افسانه‌ها، قصه‌های تخیلی، حمامی و داستان‌های مذهبی را تحسین می‌کنند.

در سال ۱۹۸۵ نیز «ناجنдра شارما»^{۴۷}، در «قصه‌های عامیانه نپال»، قصه‌هایی عامیانه مبتنى بر زندگی مردمی شروع شد. کمینه ناشران، از معلمان و مریان نقش بسیار مهمی بر عهده داشت. از اوایل ۱۹۴۰ به بعد، برنامه‌هایی برای گردآوری قصه‌های عامیانه و آموزشی مدارس مناطق مختلف کشور درخواست کرد تا قصه‌های عامیانه و مردمی منطقه خود را جمع‌آوری کنند که این اقدام، سرانجام به چاپ و

نشر تحت عنوان «پروژه مقدماتی آموزش و پرورش» اجرا شد.

بنابراین و با وجود این متفون درسی و کمک درسی، تأثیف و نگارش برای گروه سنی کودکان، در کشور نیال، کم به جریان افتاد. بعد از مدتی، نویسنده‌گان دریافتند که با گنجاندن افسانه‌ها و داستان‌ها و حکایت‌های اخلاقی در کار خود می‌توانند آثار بهتری خلق کنند. آن‌ها در این خصوص هم از آثار کلاسیک و هم از شخصیت‌های آثار رئال بهره برندند. در حقیقت، بسیاری از مراکز نشر، به چاپ این آثار، گرایش بیشتری داشتند؛ چون از نظر آنها هدف اصلی و برجسته کتاب‌های کودکان، آموزش و القای ارزش‌های والای اخلاقی به این گروه سنی است. با وجود مجموعه‌های متنوع شعر، داستان‌های کوتاه به شرح حال شخصیت‌های ملی و کتاب‌های علمی-آموزشی، هنوز داستان‌های بومی و سنتی، بر فضای نشر کتاب کودک و نوجوان این کشور غلبه دارد و این گونه ادبی، بیشتر از سایر گونه‌های ادبی، موردنوجه است.

۶ قصه‌های عامیانه و مردمی: سرچشمه کار نویسنده‌گان کودک

در رونق و بهبود مواد و مطالب موردمطالعه کودکان، وقوف و آگاهی نسبت به اهمیت قصه‌های عامیانه، به عنوان سرچشمه و منبع کار قصه‌ها، نقش بسیار مهمی بر عهده داشت. از اوایل ۱۹۴۰ به بعد، برنامه‌هایی برای گردآوری قصه‌های عامیانه و مردمی شروع شد. کمینه ناشران، از معلمان و مریان آموزشی مدارس مناطق مختلف کشور درخواست کرد تا قصه‌های عامیانه و مردمی منطقه خود را جمع‌آوری کنند که این اقدام، سرانجام به چاپ و

پرادان»^{۷۷} منتشر شد. انتشار این مجموعه‌ها سرچشمۀ مطالب بسیاری از افسانه‌ها و قصه‌های موجود در کتاب‌های کمک درسی و نشریات مختلف است.

حمسه‌های سانسکریت، هم چون داستان حمسی «رامایانا»^{۷۸} و «ماهابهاراتا»^{۷۹}، همواره از محبوب‌ترین داستان‌های کودکان بوده است. این دو حمسه، در کتاب قصه‌اصلی خود، داستان‌های قهرمانی حاشیه‌ای، افسانه و گفتارهای مذهبی و فلسفی غنی و وسیعی دارند که می‌توان آن‌ها را به طور جداگانه و جدا از قصه‌اصلی، روایت و بازگو کرد. خوشبختانه، این حمسه‌ها بارها و بارها برای کودکان و نوجوانان بازنویسی شده‌اند و بنابراین، همه گروه‌های سنی می‌توانند آنها را مطالعه کنند. علاوه بر موارد فوق، مجموعه‌های متنوعی از داستان‌های مذهبی وجود دارد که به زندگی بودا، هندو و افسانه‌ها و اساطیر می‌پردازد.

۷۷. حمسه‌ها
۷۸. رامایانا
۷۹. ماهابهاراتا

۷۸

○ قصه‌های بومی: اسطوره‌ها، افسانه‌ها و حکایات

تعدادی از قصه‌های بومی کشور نپال، و منطقه کرات و نیز سنت‌های بوبا و زنده کشور نپال، در چنگ‌های ادبی نپال و نیواری ثبت شده است. اسطوره‌ها رویدادهای عظیم کیهانی، خلقت جهان، و منشاء و مبدأ بسیاری از اماكن و موجودات و نیز اهمیت و نقش اعتقادات و آینه‌ها و مناسک را شرح می‌دهند و به توضیح علل و عوامل مسائل ذکر شده می‌پردازند. به عنوان مثال کسارالا، داستان «گورومپا»^{۸۰} غول افسانه‌ای منطقه کاتماندو را بازگو می‌کند. در واقع، این اسطوره به بخشی لاینفک از زندگی روزمره مردم تبدیل شده است و حتی امروزه هم در مراسمی که سالانه بريا می‌شود مردم برای رهایی و نجات فرزندان خود، به غول، گاوپیش و برقج می‌بخشنند! در کتاب «یتی می گوید»، «رام کومار»^{۸۱}، به طرز بسیار جالب و جذاب، شرح حال و افسانه‌های مختلف درخصوص «یتی» یا همان غول برفی^{۸۲} را بازگو می‌کند.

در برخی از این مجموعه‌ها، داستان‌های متعددی در مورد خدایان هندی و عبادت آن‌ها در نپال به تصویر کشیده شده که این امر، شدیداً تحت تأثیر اعتقادات بومی مردم است. در بافت و منن بسیاری از قصه‌های نپال، تفکیک میان اسطوره‌ها و افسانه‌ها و حکایت در مواردی بسیار دشوار است. چون بسیاری

در رونق و بهبود مواد و مطالب موردمطالعه کودکان،
وقوف و آگاهی نسبت به اهمیت قصه‌های عامیانه،
به عنوان سرچشمۀ و منبع کار قصه‌ها،
نقش بسیار مهمی بر عهده داشت.

از اوایل ۱۹۴۰ به بعد،
برنامه‌هایی برای گردآوری قصه‌های عامیانه و مردمی شروع شد.
کمیته ناشران، از معلمان و مریبان آموزشی مدارس مناطق مختلف کشور درخواست کرد تا قصه‌های عامیانه و مردمی منطقه خود را جمع‌آوری کنند که این اقدام، سرانجام به چاپ و نشر مجموعه‌هایی از قصه‌های عامیانه منجر شد

آغاز می‌شود: «در جای خاصی...» و «معمولًاً با جمله‌ای که این معنی را می‌رساند، به پایان می‌رسد: «حلقه گلهای طالای تقدیم شوندگان و حلقة گلی تقدیم خود قصه‌گو. بگذارید قصه من آسمان‌ها برود و در زمان قصه‌گویی بازگردد.» در میان قصه‌ها و افسانه‌های پریان، آثار زیر، بسیار ممتاز و برجسته است: «داستان‌هایی برای کودکان» و کتاب «خورشید و غروب»، نوشته «پاراسو پرادان»^{۳۵} و کتاب «داستان‌های شنیدنی»، نوشته «گوری رانی پرادان»^{۳۶}.

زنان نویسنده در رونق و شکوفایی این گونه ادبی-قصه‌های پریان - نقش بهسازی داشته‌اند. به عنوان مثال، «عوا کومان ساپا»^{۳۷} که نویسنده بسیار مطرح است، قصه‌های پریان را با تغییرات و اصلاحاتی بازنویسی کرده که می‌توان به کتاب «پرندۀ پرطایی» وی اشاره کرد. آثار بدیع و خلاق این نویسنده، الهام‌بخش تعداد زیادی از نویسنده‌گان کودک بوده است. «کالپانا پرادان»^{۳۸}، مجموعه‌های متعددی از داستان‌های شفاهی را گردآوری و منتشر کرده در فاصله سال‌های ۱۹۶۰-۱۹۷۰، ناشران به چاپ قصه‌ها و افسانه‌های پریان علاقمند شدند و مجموعه‌هایی از این قصه‌ها را به شکل‌های گوناگون، برای کودکان منتشر کردند. در قصه‌های پریان و داستان‌های تخیلی، شخصیت‌های خاصی مثل شاهزاده، دیو، غول، آدم کوتوله‌ها، دختران و پسران عاقل و اشیای جادویی و سحرآمیز حضور دارند. در کشور نپال، افسانه‌های پریان، با این عبارت کلیشه‌ای به این هدف مناسبتر می‌دانند!

روند کنونی

امروزه نویسندهای خلاق، علاقه و تمایلی به جمع‌آوری و بازنویسی قصه‌های بومی و کهن ندارند و به همین دلیل، به ارائه قصه‌های مناسبی که سنت‌های قومی و نژادی اصیل و غنی ما را نشان می‌دهند، هیچ‌گونه توجهی نمی‌شود. ناشران هم ترجیح می‌دهند که افسانه‌ها، قصه‌ها، اسطوره‌ها، حکایات، روایات و قصه‌های پریان - چه بومی و چه خارجی - را تحت یک عنوان کلی گردآوری کنند و برای تفکیک آن‌ها زحمتی نمی‌کشند.

از اواسط دهه ۱۹۶۰ به بعد، بسیاری از مجلات و نشریات کودکان، برای پرکردن خلاصه نشر داستان‌های بومی و سنتی، تلاش فراوان کرده‌اند. به عنوان مثال، در زمینه اساطیر کلاسیک، کار چندانی منتشر نشده و به خصوص، مخاطب این قبیل آثار اندک هم کودکان نیستند. از این‌رو، این نشریات به طور منظم، داستان‌ها و حکایاتی راز فرهنگ شفاهی، آثار کلاسیک سانسکریت و ... چاپ کرده‌اند. آنها در مواردی هم حکایات و اسطوره‌های خاص گروه‌های قومی و نژادی را انتشار داده‌اند. به عنوان مثال، «بالاکا»^{۳۳} (به معنی کودک) از سال ۱۹۶۵ به بعد اقدام به چاپ افسانه‌ها و قصه‌های بومی برای کودکان کرد و تعدادی از قصه‌های پریان گردآوری شده در کتاب‌ها را منتشر ساخت. برخی از ناشران جدید که با

دو مسئله رشد و پرورش کودک و یا طرح‌های تحقیقاتی مربوط به دانش کودک سر و کار دارند، به جای چاپ داستان‌ها در مجموعه‌ها و چندگاه، ترجیح داده‌اند قصه‌ها را به طور تک تک منتشر کنند. به عنوان مثال، «ستو گورانس»^{۳۴} در کاتماندو، کتاب‌هایی با تصاویر زنده و جذاب و طرح جلد گیرا و زیگانگ منتشر کرده است. از آن جایی که داستان‌ها از شرح و تفصیل جالبی درخصوص زندگی مردم نیال و نیز زبان قصه‌های عامیانه برخوردار است، متن داستان‌ها هم بسیار غنی و پربار شده است. «اوایکیپ»^{۳۵} سه کتاب قصه پریان دو زبانه انگلیسی - نپالی، در زمینه عشق، گمراهی و پیروزی عشق واقعی تألیف و منتشر کرده است. او این داستان‌ها را به طور مستقیم، از خود مردم محلی گردآوری کرد. هر سه کتاب فوق، با تصویرگری خود کیپ، منتشر شده است.

فرهنگ و ادب و رسوم شفاهی کشور نپال، سرچشممه و منبع بسیار سازنده و پریاری برای نویسندهان کودک و نوجوان محسوب

مناطق و نواحی مختلف کشور نپال،
از نظر افسانه و روایت، بسیار غنی است و کودکان هر ناحیه،
از طریق ترانه‌ها، آوازها، شعرهای کودکانه، معماها،
لطیفه‌ها، قصه‌های حیوانات،
افسانه‌های تاریخی، اسطوره‌های مربوط به عالم خلقت
و داستان‌های مرتبط با رویدادهای شاخص هر ناحیه،
به آموزش‌های لازم دست یافته‌اند
واز دانش و معلومات بسیار بالایی برخوردار هستند

از نظر افسانه و روایت، بسیار غنی است و کودکان هر ناحیه،
از طریق ترانه‌ها، آوازها، شعرهای کودکانه، معماها،

۱۶. Shiva Kumar Shrestha
۱۷. Lofe and Legend j Nepal
۱۸. Kesar lall
۱۹. karna sakya
۲۰. Linda Gnffith
۲۱. Nagendra Sharma
۲۲. Gunadiya
۲۳. Buddhaswami
۲۴. Hitopadesh
۲۵. Mitra Sundar Malla
۲۶. Ramesh Bilcal
۲۷. Kalpana pradhan
۲۸. Ramayana
۲۹. Mahabharata
۳۰. Gurumapa
۳۱. yeti Tells
۳۲. Ram kumar
۳۳. جیوانی انسان مانند پوشیده از مو که گویا در هیمالیا زندگی می‌کند (فرهنگ معاصر هزاره- جلداول) تأثیر: علی محمد حق شناس- حسین سامره و نرگس انتخابی)
۳۴. Vaidya
۳۵. Parasu Pradhan
۳۶. Gaun Rani Pradhan
۳۷. Deva kuman Thapa
۳۸. Kalpana Pradhan
۳۹. Balaka
۴۰. Seto Gurans
۴۱. Eva kipp

می‌شود. گردآوری دقیق، بازنویسی، و ارائه اسطوره‌ها و افسانه‌های اقوامی که از زبان‌ها و گویش‌های محلی مختلفی برخودارند، این فرهنگ و سنت‌ها را برای نسلهای بعدی حفظ خواهد کرد. امید است که مؤلفان و ناشران، این داستان‌ها را همچنان به صورتی گیرا و جذاب، در اختیار کودکان نپالی قرار دهند و سرگرم کردن او را جایگزین تعلیم و آموزش کنند.
منبع:

BOOK BRIND/۲۰۰۰

سی.ام. پاندو، در دانشگاه تربیون، واقع در کاتماندو، ادبیات زبان‌شناسی و فرهنگ عامیانه تدریس می‌کند.

پانوشت‌ها:

۱. Tibetan
۲. Maithili
۳. Kumauni
۴. Prakrit
۵. Newari
۶. Kathmandu
۷. khasha
۸. Ranjana
۹. Benaras
۱۰. Roja Jaya Prithvi Bahadur Singh
۱۱. J.S.Malla
۱۲. Aesop's Fables
۱۳. Lalit Jung Sijapati
۱۴. Pasang Goparma
۱۵. Zman Singh Chemjong